

Beslissing 25 mei 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. H.J.P.M. van Berckel- van der Rijken, advocaat
te Breda,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van de
onbevleete ontvangenis van Maria te Maastricht.

en

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van de
onbevleete ontvangenis van Maria te Maastricht (hierna te noemen:
broeders FIC).

1. De procedure

De klaagschriften zijn door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 14 juli 2011. Op 19 oktober 2011 zijn bij de griffie de inhoudelijke reacties op de klaagschriften ingekomen van wijlen [naam], provinciaal overste Broeders FIC. Op 16 november 2011 is een reactie van mr. H.J.P.M. van Berckel – van der Rijken op de inhoudelijke reacties binnengekomen. Op 30 november 2011 is daarop een reactie binnengekomen van de Congregatie.

Op 23 januari 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Op 30 maart 2012 zijn bij de griffie aanvullende stukken binnengekomen van mr. Van Berckel – van der Rijken.

Op 24 april 2012 is daarop een reactie binnengekomen van de Congregatie.

Klager is op voornoemde zitting verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Berckel – van der Rijken.

Namens de Congregatie is verschenen vice-provinciaal overste [naam] en broeder [naam], lid van het provinciaal bestuur.

2. De klachten

2.1. Klager zat van 1953 tot 1960 op [naam]school voor jongens in [plaats]. De vader van klager was veelvuldig voor zijn werk op reis en kwam veelal slechts in de weekenden thuis. De moeder van klager was een dominante persoonlijkheid die voor haar hobby amateurtoneel speelde en operette zong en daardoor veel buitenshuis verbleef. Zij dulde geen tegenspraak en haar wil was wet. Een huishoudelijke hulp hield 'toezicht' hetgeen in de praktijk betekende dat zij veel afwezig was. Het was een conservatief, streng katholiek gezin waar de kerk een dominante rol speelde. Klager zelf was lid van het jongerenkoor en zijn broertjes waren misdienaar.

2.2. Aangeklaagde 1 was het hoofd van de [school] en in het schooljaar 1958/1959 onderwijzer van de zesde klas waarin klager zat. Ook was hij betrokken bij de repetities van het zangkoor waar klager lid van was. Aangeklaagde 1 hield ervan om kinderen te "straffen". Dit betekende in de praktijk dat klager in de school in een washok werd opgesloten waarbij hij moest gaan liggen of bukken met zijn broek omlaag en dan werd hij met een liniaal of een rozenkrans op zijn billen of geslacht geslagen. Dit gebeurde veelal zachtjes, waarbij het aangeklaagde 1 niet om de pijn ging, maar om het genot. Ook bekeek aangeklaagde 1 klager langdurig van achteren. Aangeklaagde 1 betastte daarbij ook de kont en het geslachtsdeel van klager. Dit lot overkwam meerdere kinderen, waardoor er ook aangifte is gedaan. Zijn gedrag was in geheel [plaats] bekend.

2.3. Aangeklaagde 2 was een huisvriend in de periode dat klager nog op de kleuterschool zat en ongeveer 4 tot 6 jaar oud was. In eerste instantie vond het misbruik door aangeklaagde 2 dan ook thuis plaats. Dit vond veelal plaats tijdens schilderssessies, waarbij klager meerdere malen individueel voor hem moest poseren. Dat wil zeggen (gekleed) op een stoel zitten. Daarnaast vond het misbruik plaats in het klaslokaal. Veelal tijdens de pauze werd door aangeklaagde 2 de klasdeur gesloten, nadat hij uitvoerig had geïnspecteerd of er zich geen personen in de gang bevonden. Hierna ging hij met zijn gezicht over het gezicht van klager wrijven, klager voelt nog zijn baardstoppels. Hij begon klager ook in zijn broek te betasten. Met zijn andere hand bewoog hij zich onder zijn pij en kwam op die manier aan zijn gerief. Dit gebeurde enkele keren per week. Ook heeft het zich bij herhaling voorgedaan dat aangeklaagde 2 de broek van klager omlaag trok en het achterste van klager heeft bereden met zijn geslacht. Dit deed aangeklaagde 2 zonder klager te penetreren.

Aangeklaagde 2 manipuleerde klager door te benadrukken dat als klager ooit iets over de liefde tussen hem en klager zou onthullen, er sprake zou zijn van een zonde en klager zou daarmee een ernstige fout zou begaan.

In november 1953 verdween aangeklaagde 2 plotseling uit [plaats]. Er moet toen aangifte gedaan zijn door de vader van klager, dan wel een van de andere ouders, want klager is in die tijd ondervraagd over het misbruik.

2.4. In 2001 kwamen voornoemde traumatische herinneringen bij klager naar boven en begonnen zijn leven te domineren. Klager kreeg 's nachts nachtmerries waarbij flarden van deze herinneringen telkens zijn nachtrust beïnvloedden en hij overdag niet meer naar behoren kon functioneren. Klager is jarenlang enkele keren per week in (gedrags)therapie gegaan en hij werd depressief, als gevolg daarvan belandde hij in de ziektewet. In juli 2003 is klager arbeidsongeschikt verklaard en in de WAO beland. Klager is als gevolg van de arbeidsongeschiktheid financieel in een enorm gat gevallen. Zijn levensvreugde is door deze

tragische omstandigheden volledig verdwenen. Klager bewondert zijn echtgenote die hem altijd heeft gesteund maar natuurlijk recht heeft op een normaal (seksueel) gezinsleven wat hij haar niet kan bieden. Het lukt klager nauwelijks een normaal leven te leiden. Klager is enige tijd suïcidaal geweest maar probeert deze gevoelens de baas te blijven.

2.5. Klager heeft in de loop der jaren een enorme haat ontwikkeld tegen alles wat met het katholieke geloof te maken heeft. Zeker na hetgeen er de laatste jaren allemaal naar boven is gekomen. Zijn leven is hierdoor grotendeels verwoest en dat kan niet meer worden goedge maakt, anders dan -immaterieel- de congregatie schuld te laten bekennen, vergiffenis vragen en materieel, door flink te laten betalen in de vorm van een financiële schadeloosstelling.

3. Het verweer

Aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. De provinciaal overste heeft in zijn reactie gesteld dat hij twijfels heeft omtrent de ontvankelijkheid van de klacht ten aanzien van aangeklaagde 1, nu de klacht zich richt op lichamelijk geweld. De provinciaal overste heeft om recht te doen aan de ingediende klaagschriften naar vermogen onderzoek gedaan in de archieven van de Nederlandse provincie en hij is in contact getreden met personen die mogelijk opheldering zouden kunnen geven. Hij concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor mogelijk seksueel misbruik door aangeklaagden, maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt. Indien het seksueel misbruik heeft plaatsgevonden en de congregatie in gebreke is gebleven om dit seksueel misbruik te voorkomen, biedt de congregatie zijn oprechte verontschuldiging aan. Ook wil de congregatie in dat geval de pijn erkennen die klager heeft geleden vanwege hetgeen hem is aangedaan door aangeklaagden.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 2.1 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat door klager gestelde feiten ten aanzien van aangeklaagde 2 moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de Procedure. Ten aanzien van aangeklaagde 1 is de Klachtencommissie eveneens van oordeel dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik, temeer gelet op de uitbreiding dan wel toelichting van klager op het gestelde misbruik in de reactie van mr. Van Berckel- van der Rijken van 15 november 2011 en van klager tijdens de zitting.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

4.3. Er zijn meer dan vijftig jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde 2 verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk

geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden, te weten dat hij door aangeklaagde vanaf zijn 4e tot 6e levensjaar wekelijks onzedelijk is betast en in die periode tevens enkele malen door aangeklaagde met zijn geslacht van achteren is aangerand.. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. De geloofwaardige verklaring van zijn broer [naam] bevestigt de klacht van klager. Hij beschrijft namelijk in zijn verklaring dat hij zelf ook misbruikt is door aangeklaagde 2. Daarbij komt de geloofwaardige verklaring van [naam], een andere broer van klager, dat hij eveneens seksueel misbruikt is door aangeklaagde 2. Deze beide broers hebben besloten zelf geen klacht in te dienen bij het meldpunt.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas ongeveer 5 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een vertrouwenspersoon.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde 2 is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. Vice-provinciaal overste [naam] heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.6. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de overste van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

Ten aanzien van aangeklaagde 1

4.7. Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat zij niet uitsluitend kan afgaan op de verklaring van één klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen.

4.8. De verklaring van klager dat hij door aangeklaagde 1 seksueel is misbruikt, is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. In de thans voorliggende zaak zijn geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager in enige mate van betekenis ondersteunen. Ook de door de Klachtencommissie gestelde termijn van acht weken voor het indienen van steunbewijs door klager, heeft niets opgeleverd ten aanzien van aangeklaagde 1.

4.9. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld onvoldoende bewijs aanwezig is, zodat de Klachtencommissie niet kan adviseren de klacht gegrond te verklaren; waarmee overigens bepaald niet gezegd wil zijn dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Congregatie van de Broeders FIC de klacht ten aanzien van aangeklaagde 2 gegrond te verklaren.

De Klachtencommissie adviseert de Congregatie van de Broeders FIC de klacht ten aanzien van aangeklaagde 1 ongegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 25 mei 2012 door mr. H.J. Schepen, voorzitter, mr. P.A. Schaafsma en prof. dr. H.B.M. van de Wiel, leden, bijgestaan door mr. M. van der Meulen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 16.4 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Provinciaal Overste van de Congregatie van de Broeders FIC en aan klager verzonden.

Op grond van art. 18.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.